

2. Васянович Г. Медіаосвіта: зарубіжний і вітчизняний досвід / Григорій Васянович // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2007. – № 2. – С. 11–21.
3. Гоне Ж. Освіта і засоби масової інформації /; пер. з фр. М. Марченко Ж. Гоне. – К. : К.І.С., 2002. – 100 с.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
5. Гуріненко І. Ю. Медіа-освіта як засіб професійної підготовки фахівця цивільного захисту / І. Ю. Гуріненко // Інформаційні та телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць; за ред. М. М. Козяра та Н. Г. Ничкало. — Л. : ЛДУ БЖД, 2009. Ч. 1. – С. 181–184.
6. Задорожна Н. Т. Медіа-освіта / Н. Т. Задорожна, Т. В. Кузнецова // Енциклопедія освіти; Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 481.
7. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні // Президія НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.ispp.org.ua/news_44.htm.
8. Новикова А. А. Медиаобразование в англоязычных странах / А. А. Новикова // Педагогика. – 2001. – № 5. – С. 87–91.
9. Онкович Г. В. Медіаосвіта в Україні : сучасний стан і перспективи розвитку / Г. В. Онкович // Нові технології навчання. № 62. Матеріали другого Міжнародного семінару «Навчально-виховне середовище та моральність у XXI столітті»; Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. – К.; Вінниця, 2010. – С. 89–92.
10. Робак В. Медіа-педагогіка : аналіз інноваційного зарубіжного досвіду / Володимир Робак // Діалог культур : Україна у світовому контексті : Філософія освіти: зб. наук. праць / ред. кол. І. А. Зязюн (гол. ред.) та ін. – Л.: Сполом, 2002. – Вип. 8. – С. 70–92.
11. Федоров А. В. Медиаобразование в педагогических вузах / А. В. Федоров. – Таганрог : Изд-во Ю. Д. Кучмы, 2003 – 124 с.
12. Хуторской А. Современная дидактика / А. Хуторской. – СПб.: Питер, 2001. – 536 с.
13. Череповська Н. І. Медіа-освіта в сучасній школі / Н. І. Череповська. – Соціальний педагог. – 2009. – № 6. – С. 15–26.
14. Gerlach R. Technologie informacyjne w pracy nauczycieli przedmiotów zawodowych / Ryszard Gerlach // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць. – Л. : ЛДУ БЖД, 2006. – С. 58–65.

УДК 070+305:159.91-058.862

М. В. МЕЛЬНИЧЕНКО, О. А. ХОВАНОВА

ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ СТАТЕВОРОЛЬОВОЇ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ-СИРІТ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ(З ДОСВІДУ РОБОТИ)

Розглянуто сучасні підходи щодо ефективного використання медіаосвітніх ресурсів у спеціальному навчальному закладі. Наведено приклади з досвіду проведення медіапрезентацій у процесі навчально-виховної роботи щодо формування статевої поведінки у дітей-сиріт з порушеннями психофізичного розвитку. Вказано цілі впровадження медіапрезентацій при засвоєнні навчально-пізнавального матеріалу.

Ключові слова: медіаосвітні ресурси, статевої поведінка, діти-сироти з порушеннями психофізичного розвитку, презентація.

М. В. МЕЛЬНИЧЕНКО, Е. А. ХОВАНОВА

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕДИАОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЛОРОЛЕВОГО ПОВЕДЕНИЯ У ДЕТЕЙ-СИРОТ С НАРУШЕНИЯМИ ПСИХОФИЗИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ (ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ)

Рассмотрены современные подходы к эффективности использования медиаобразовательных ресурсов в специальном учебном заведении. Приведены примеры из опыта проведения медиапрезентаций в процессе учебно-воспитательной работы по формированию полоролевого поведения у детей-сирот с

нарушениями психофизического развития. Указаны цели применения медиапрезентаций в своем учебно-познавательном материале.

Ключевые слова: *медиаобразовательные ресурсы, полоролевое поведение, дети-сироты с нарушениями психофизического развития, презентация.*

M. V. MELNYCHENKO, O. A. KHOVANOVA

THE USE OF MEDIA EDUCATIONAL RESOURCES IN THE PROCESS OF FORMATION OF GENDER-ROLE BEHAVIOR OF ORPHANS WITH PSYCHOPHYSICAL DEVELOPMENT DISORDERS (BASED ON WORK EXPERIENCE)

The article describes the modern approaches to the efficient use of media educational resources in special education. The experience of conducting media presentations in the process of teaching and education aimed at the formation of gender-role behavior of orphans with psychophysical development disorders is discussed. The aims of the use of mediapresentations in the process of learning are defined.

Keywords: *media educational resources, gender-role behavior, orphans with psychophysical development disorders, presentation.*

Виховання дитини у навчальних закладах інтернатного типу – це одна з важливих соціальних проблем. Школа-інтернат має стати затишною домівкою, де б кожен учень почувався господарем, де немає байдужості, де його оточує атмосфера радості, добра, творчості, взаємоповаги, демократичних стосунків між усіма учасниками навчально-виховного процесу на засадах гуманної педагогіки. Інтернат є особливим навчально-виховним закладом. Адже діти не лише вчаться, а й цілодобово перебувають, оскільки живуть у ньому. Домінантою виховної роботи школи-інтернату є набуття учнями життєвої компетентності – бази для успішного життєздійснення, самореалізації, позитивної статево-рольової поведінки, яка дає змогу дитині усвідомлено виконувати норми і правила, прийняті в суспільстві, ефективно вирішувати проблеми повсякденного життя.

У результаті проведених в Україні досліджень сформувалося сучасне розуміння особистісного розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку, з'явилося нове ставлення суспільства до цих дітей і дорослих, більш продуктивно вирішуються питання їх соціалізації та інтеграції в суспільство (О. Агавелян, В. Бондар, А. Висоцька, Л. Дробот, Г. Дульнев, В. Карвяліс, Я. Краваліс, А. Кузнєцов, Т. Лазаренко, Г. Мерсіянова, С. Мирський, О. Позднякова, О. Разуван, А. Раку, В. Синьов, М. Супрун, С. Тарасюк, І. Тат'яничкова, К. Турчинська, О. Хохліна, М. Шеремет та ін.).

Комунальний заклад «Богодухівський спеціальний навчально-виховний комплекс» Харківської обласної ради, в якому проживають і навчаються понад 100 дітей, здійснює свою діяльність щодо надання учням загальної спеціальної освіти та професійної підготовки. Уроки проводяться з використанням сучасних мультимедійних засобів навчання. Діти мають можливість опанувати навички роботи з комп'ютером. До послуг учнів закладу бібліотека, спортивна, тренажерна й актові зали, ігрова кімната, спортивний та медіаосвітній майданчики. Для відпочинку і відновлення сил після уроків у розпорядженні дітей побутові кімнати з телевізорами та спальні приміщення.

Багаторічна, цілеспрямована робота педагогічного колективу щодо формування особистості школяра з порушеннями психофізичного розвитку, його соціально-психологічної реабілітації, трудової адаптації, успішної соціалізації в суспільстві сприяла інноваціям та осучасненню традиційних підходів у підготовці учнів до самостійного життя. Для цього було вирішено продовжити навчання випускників у рідному інтернаті, тобто дати їм можливість здобути тут професію, подорослішати, навчитися протистояти життєвим негараздам.

Сьогодні вимагає від випускників інтернатного закладу певного рівня сформованості у них життєвої компетентності. Вони повинні вміти вести здоровий спосіб життя, спілкуватися зі знайомими та незнайомими людьми, розподіляти свій бюджет, готувати їжу, раціонально використовувати вільний час, організувати свій побут, відповідально виконувати свої обов'язки на робочому місці, налагоджувати стосунки з особами протилежної статі тощо. Для

формування життєво необхідних, соціально-адаптивних навичок у випускників було організовано незалежне проживання протягом місяця кожного випускника у квартирі, виділеній на території комплексу. Вихованців одночасно влаштовують на роботу тваринниками, вони самостійно себе обслуговують у побуті. Соціальний супровід перебування дітей у квартирі здійснюють фахівці (соціальний педагог, майстер виробничого навчання, практичний психолог, вихователь).

У 2005 р. закладу надано статус експериментального. На базі комплексу здійснюється експеримент всеукраїнського рівня «Професійно-трудова реабілітація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які потребують корекції розумового розвитку, шляхом реалізації профільного навчання в умовах навчально-виховного комплексу».

На шкільні роки дитини, як відомо, припадає основний період формування статевої поведінки, ідентифікації себе відповідно до статі (самоусвідомлення себе чоловіком чи жінкою), громадянських цінностей тощо. У процесі організації корекційно-виховної роботи з формування у дітей-сиріт адекватної статевої поведінки особливе значення мають стиль викладання навчального матеріалу та форми стосунків у класі. Зазвичай, необхідно урахувати і вплив соціокультурних факторів, зокрема, стереотипності поведінки учасників педагогічного процесу, шкільного оточення (громадськість, батьки або дорослі, що їх замінюють, однолітки), можливості урахування гендерного підходу через міжпредметні зв'язки, впливу власної гендерної позиції учнів на розвиток своєї особистості [3].

Традиційний стереотип виховання шляхом впливу родини, засобів масової інформації, учителів школи, реклами, ровесників формує рольові орієнтації, цінності та психологічні якості юнаків і дівчат. Статево-рольова соціалізація, що передбачає засвоєння певних знань та сформованість статево-рольової компетентності, має свою специфіку і неодмінно впливає на емоційну сферу учня. Безпосереднє та опосередковане використання в процесі корекційного навчання різноманітних медіазасобів сприяє підключенню механізмів образного сприйняття до процесу переробки інформації [2]. У цьому ракурсі постає питання ефективності використання медіаресурсів та медіатехнологій, що, дають можливість застосовувати значну кількість ілюстративного матеріалу, аудіо-, відеофайлів, презентацій, анімацій у поєднанні зі звуковим супроводом тощо.

Метою статті є показати ефективність використання медіаосвітніх ресурсів у процесі формування статево-рольової поведінки дітей-сиріт з порушеннями психофізичного розвитку, адже це питання є актуальним і сьогодні вимагає наукового обґрунтування та практичної реалізації.

Інтеграція медіаосвіти у шкільні дисципліни та виховні заходи сприяє підготовці дітей до життя в сучасному інформаційному просторі, підвищенню ефективності використання педагогічних технологій з метою подолання комунікативних бар'єрів під час навчально-виховної діяльності [2].

Значні зміни, що відбулися у медійному середовищі сучасного суспільства, пов'язані з появою нових технічних засобів навчання (ТЗН) передавання інформації, що роблять будь-яку інформацію доступною практично для кожної людини.

Сучасні ТЗН, які застосовуються у комунальному закладі «Богодухівський спеціальний навчально-виховний комплекс», надають інформацію на різних носіях. Традиційно у школі поширені такі види медіаресурсів, як діа-, кіно-, відеофільми, записи магнітофонні, на компакт-дисках, CD-ROM-матеріали, фільми на CD, презентації, навчальні програми, інсталяції тощо.

На фактичному матеріалі предметного курсу можна вдало поєднати реалізацію медіаосвітніх завдань із завданнями базової спеціальної освіти. Адже навчальний матеріал і засоби навчання є досить поліфункціональними [4] і, отже, можуть слугувати основою для досягнення навчальних перспектив відповідного напрямку корекції та виховання.

Зважаючи на окреслену вище актуальність зазначеної теми, розглянемо такий вид медіаресурсу, як *презентація*, на заняттях з формування статево-рольової поведінки у старшокласників з порушеннями психофізичного розвитку.

Як правило, презентація – це представлення класу (аудиторії) певного матеріалу. Для цього можуть бути використані різні засоби, зокрема, для презентації з використанням

комп'ютера – широко розповсюджена програма Microsoft Power Point, призначена для підготовки комп'ютерних слайд-фільмів за різноманітною тематикою [1].

Зазначимо, що презентується безпосередньо навчально-пізнавальний матеріал, отже, презентація змістовно спрямована на вирішення дидактичних завдань. Саме тому на уроках у старших класах необхідно впроваджувати медіапрезентації у процесі пояснення та/або закріплення матеріалу, спрямованого на:

- ознайомлення учнів, які мають порушення психофізичного розвитку, з інституційними цінностями, нормами і правилами міжстатевого спілкування (релігійні норми, накази і розпорядження, літературні пасажі тощо);
- формування адекватного розуміння дорослості: її змісту, істинних ознак, проявів і якостей;
- формування тілесної ідентичності та психосоматичного потенціалу;
- розкриття особливостей жіночої та чоловічої психології, а також відмінностей поведінки представників різних статей;
- формування у підлітків і молоді з порушеннями психофізичного розвитку правильного уявлення про взаємини статей, в основу яких покладено систему загальнолюдських і національних моральних цінностей, тощо [3].

Презентації доцільні також під час виховних занять та бесід (годин спілкування), метою яких є формування у підлітків з порушеннями психофізичного розвитку адекватної статевої поведінки, досвіду нестатевої любові, якостей, рис, властивостей, що визначають необхідне для суспільства ставлення людини до представників іншої статі, соціальної відповідальності у взаєминах між статями, необхідних навичок спілкування та взаєморозуміння, а також здатності приймати усвідомлені рішення у сфері міжстатевих стосунків, уміння дружити і любити тощо.

Із серії презентацій педагог може обирати окремі слайди: вибір залежить від специфіки запропонованого матеріалу, стилю його викладу, а також від індивідуальних і психофізіологічних особливостей учнів класу. Використовуючи презентації, педагог органічно включає їх у свою розповідь, привертаючи увагу дітей до окремих деталей.

Для прикладу наведемо фрагменти виховного заходу на тему: «Всі ми – різні, але всі ми – однакові».

Мета: ознайомлення учнів з поняттями «гендер», «гендерна рівність» та основами гендерно-правового законодавства України; формування в них зацікавленості у навчанні з цієї теми; розвиток мислення, пам'яті, уваги, активізація та збагачення словникового запасу; виховання людяності, гуманності й толерантного ставлення один до одного, бажання бути корисними суспільству.

Форма проведення: виховна година.

Хід заходу

1. Організаційний момент (слайд 1).

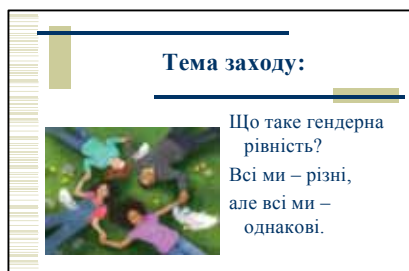

Слайд 1.

2. Оголошення теми та мети заходу (слайд 2).

На виховних годинах ми знайомимося з правами дитини, із законами, які діють у нашій державі та світі. Тема сьогоднішнього уроку: «Що таке гендерна рівність?».

Сьогодні ми ознайомимося з поняттями «гендерна рівність», «гендер» та з'ясуємо, які закони приймає наша держава з метою вирішення цих питань.

Слайд 2.

3. Метод «Мікрофон» (слайд 3).

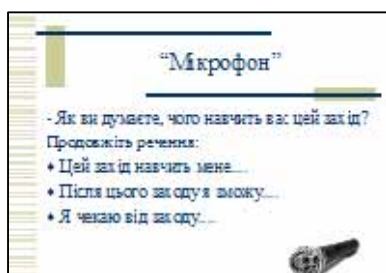
– Як ви гадаєте, чого навчить вас цей захід?

Продовжіть речення:

Цей захід навчить мене....

Після цього заходу я зможу....

Я чекаю від заходу....

Слайд 3.

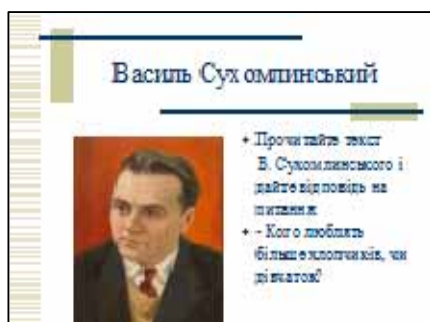
4. Мотивація навчальної діяльності (слайд 4).

Прочитайте текст Василя Сухомлинського і дайте відповідь на запитання:

– Кого люблять більше: хлопчиків, чи дівчаток?

Василь Сухомлинський «Народився братик»

В Оленчиної матері народився хлопчик. Радіє Оленка: тепер у мене є братик.

Слайд 4.

Прокинулася вночі Оленка, бачить – схилилась мама над колискою та й співає колискові. Заворушилась задрісіть в Оленчиній душі. Тепер, думає, мама вже не любитиме мене так, як раніше. Бо треба ж і Петрика любити.

- Мамо, – каже Оленка вранці, – ой, як люблю я вас...

- А чого ти мені це говориш? – непокоїться мати.

- Бо хочу, щоб ви мене любили не менше, ніж Петрика...

Мама полегшено зітхнула й каже:

- Піди, Оленко, Сонця запитай, як воно ділить своє тепло між людьми?

Вийшла Оленка та й питає. А Сонце каже:

- Для кожної людини – все моє тепло. Від першої до останньої іскринки.

Відповіді дітей.

5. Діаграма «Вена» (слайд 5).

На дошці намальована «діаграма Вена». Дівчатка пишуть про особливості, які характерні тільки для дівчаток. Хлопчики пишуть те, що, на їхню думку, характерне для хлопців.

Написати риси характеру, притаманні дівчаткам.

Написати риси характеру, притаманні хлопчикам.

Які риси характеру є спільними? Чи можна виділити риси характеру, які притаманні людині певної статі? Якщо так, то чому?

Слайд 5.

Хоч ви і є різними, але маєте багато спільних рис. І в цьому ви однакові.

Закінчіть речення:

Дівчатка відрізняються від хлопчиків...

Дівчатка схожі на хлопчиків, коли вони...

Мені подобається в хлопчиках...

Мені подобається в дівчатках...

Я не сприймаю, коли хлопчики...

Я не сприймаю, коли дівчатка...

6. Словникова робота (слайд 6).

Гендер – відмінності у поведінці жінок і чоловіків, взаємини між ними як громадянами та членами суспільства.

Гендерна рівність – рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, надання особам обох статей можливості брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

Слайд 6.

7. Пояснення педагога з елементами бесіди (слайди 7, 8, 9, 10).

Конвенція ООН

Стаття 2

- Всі права визначені для кожної дитини, незалежно від її раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, соціального походження. Держава не може порушувати жодне з прав. Держава має заохочувати пропагувати права дитини.

Загальна декларація прав людини

...Кожній людині надаються рівні права і всі свободи незалежно від статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії...

Конституція України

- Стаття 21. Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах.
- Стаття 24. Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом.

"Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків"

- Закон України
- У статті 3 сказано, що у прийнятті важливих рішень, у професійній сфері та сім'ї мають **рівне право жінки та чоловіки**.

Слайди 7, 8, 9, 10.

8. Робота в групах (слайд 11).

Завдання: складіть прислів'я та поясніть їх зміст.

Українські прислів'я

<ul style="list-style-type: none"> + Найкраща спілка — + Чоловік та жінка — пара волів: + Не потрібен і хліб, + Жінка чоловікові 	<ul style="list-style-type: none"> + чоловік та жінка. + похруга, а не прислуга. + коли у чоловіка і жінкою лад, + куди один, туди й другий.
--	--

Слайд 11.

9. Перевірка завдання. Відповіді дітей.

Підсумок заняття. Рефлексія (слайд 12).

- Що вам сподобалося на уроці?
- Про що ви дізналися?
- Що ви дізналися про гендерну рівність?
- В яких законах записано про рівність чоловіків та жінок?

Рефлексія

Так тільки, правду кажучи, я б дуже хотіла,
Щоб стали навік панівніше моди в житті:
Моди на світлі душі,
На прямоту, на сердечність,
На людяність, на гуманність.
На серце, повне щедрот...

Л.Забашта "Мода".

Слайд 12.

Отже, дорогі друзі, немає значення, до якої статі ви належите. У житті відкриваються рівні можливості для ваших професійних якостей, для талантів, для вашого гармонійного розвитку. Але завжди плекайте в собі такі риси, як милосердя, людяність, порядність, сердечність, доброта.

Щастя вам!

Використання різних видів роботи під час презентації на уроці: використання слайдів у процесі розповіді вчителя, залучення учнів до опису слайдів, за наявними слайдами складання плану подачі навчального матеріалу, підбір підписів-цитат до слайдів тощо сприяють формуванню умінь орієнтуватися в сучасному медійному середовищі.

Використання медіапрезентацій є дидактично доцільним у процесі цілеспрямованої навчально-виховної роботи щодо формування адекватної статевої поведінки у підлітків з порушеннями психофізичного розвитку (на уроках, заняттях) і дає учням можливість наочно засвоїти матеріал, підвищує якість процесу сприйняття, оскільки задіює різні види пам'яті – зорову, слухову, активізує увагу, а інформація набуває яскравості, образності, емоційності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галченков А. С. Медиаобразование в современной школе (роль медиаобразования в формировании культуры современной молодежи) / А. С. Галченков, Т. А. Кузьмич // Русский язык, литература, культура в школе и вузе: научно-методический журнал. – 2012. – № 3. – С. 35–39.
2. Зазнобина Л. С. Стандарт медиаобразования, интегрированного с различными школьными дисциплинами / Л. С. Зазнобина // Стандарты и мониторинг в образовании. – 1998. – № 3. – С. 26–34.
3. Клецина И. С. Психология гендерных отношений. Теория и практика / И. С. Клецина. – СПб. : Алетейя, 2004. – 408 с.
4. Федоров А. В. Медиаобразование вчера и сегодня / А. В. Федоров. – Таганрог, 2009. – 220 с.

УДК 070.421:004–053.4

О. О. ОНОКО

САЙТ МЕДІАОСВІТНЬОГО СПРЯМУВАННЯ «МЕДІАДОШКОЛЬНИК.РФ» У РОБОТІ РЕДАКТОРА ПЕРІОДИЧНОГО ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проаналізовано Інтернет-ресурс «Медиадошкольник.рф» з огляду на його цінності як унікального медіаосвітнього сайту, який містить комплексну інформацію щодо навчання та виховання дошкільників. Досліджено рубрики видання, які є найбільш корисними для використання у фаховій діяльності редактора періодичного видання для дітей дошкільного віку.

Ключові слова: *періодичне видання, редактор, дошкільник, медіаосвіта, медіапедагог.*

О. О. ОНОКО

САЙТ МЕДІАОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО НАПРАВЛЕННЯ «МЕДІАДОШКОЛЬНИК.РФ» В РАБОТІ РЕДАКТОРА ПЕРІОДИЧЕСКОГО ИЗДАНИЯ ДЛЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Проанализирован Интернет-ресурс «Медиадошкольник.рф» с точки зрения его ценности как уникального медиаобразовательного сайта, который содержит комплексную информацию об обучении и воспитании дошкольников. Исследованы рубрики издания, которые наиболее полезны для использования в профессиональной деятельности редактора периодического издания для детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: *периодическое издание, редактор, дошкольник, медиаобразование, медиапедагог.*

О. О. ОНОКО

THE MEDIA-EDUCATIONAL WEBSITE «MEDIADOSHKOLNIK.RF» FOR WORK OF EDITOR OF PERIODICAL FOR PRE-SCHOOL CHILDREN

The article analyzes the website «Mediadoshkolnik.rf» as a unique media-educational site, which contains the comprehensive information about training and education of preschool children. The main titles of the site which are the most useful for editors of periodicals for preschool children are described